

Vergaderjaar 2015–2016

32 637

Bedrijfslevenbeleid

F

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 25 maart 2016

De leden van de vaste commissie voor Economische Zaken¹ hebben kennisgenomen van de brief van de Minister van Economische Zaken met bijlagen van 12 februari 2016², betreffende de stand van zaken rond de Mkb-financiering en het Aanvullend Actieplan Mkb-financiering. Met het oog op het definitieve Aanvullend Actieplan Mkb-financiering, waarover de Kamer eind 2016 wordt geïnformeerd, zijn op 8 maart 2016 een aantal vragen gesteld aan de Minister.

De Minister heeft op 25 maart 2016 gereageerd.

De commissie brengt bijgaand verslag uit van het gevoerde schriftelijk overleg.

De griffier van de vaste commissie voor Economische Zaken,
De Boer

¹ Samenstelling:

Ten Hoeve (OSF), Huijbregts-Schiedon (VVD), Koffeman (PvdD), Kuiper (CU), Schaap (VVD), Flierman (CDA), Ester (CU), Postema (PvdA), Van Strien (PVV), Vos (GL), Swagerman (VVD), Kok (PVV) (*vice-voorzitter*), Bruijn (VVD), Gerkens (SP) (*voorzitter*), Van Apeldoorn (SP), Atsma (CDA), Dercksen (PVV), Van Kesteren (CDA), Krikke (VVD), Meijer (SP), Pijlman (D66), Prast (D66), Van Rij (CDA), Van Rooijen (50PLUS), Schalk (SGP), Schnabel (D66), Verheijen (PvdA), Vreeman (PvdA).

² Kamerstukken I 2015/16, 32 637, E.

BRIEF VAN DE VICEVOORZITTER VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Minister van Economische Zaken

Den Haag, 8 maart 2016

De leden van de vaste commissie voor Economische Zaken (EZ) hebben met belangstelling kennisgenomen van uw brief met bijlagen van 12 februari 2016³, betreffende de stand van zaken rond de Mkb-financiering en het Aanvullend Actieplan Mkb-financiering. Met instemming hebben de CDA-fractieleden kennisgenomen van de tussentijdse rapportage inzake het Aanvullend Actieplan Mkb-financiering. Met het oog op het definitieve Aanvullend Actieplan Mkb-financiering, waarover deze Kamer eind 2016 wordt geïnformeerd, hebben de leden van de CDA-fractie een aantal vragen.

Uit de nieuwe financieringsmonitor van Panteia blijkt enerzijds dat de slaagkans voor het aantrekken van vreemd vermogen in het Mkb toeneemt (79% in 2015-2 versus 71% in 2015-1 en 54% in 2014-1)⁴, anderzijds laat SAFE zien dat het afwijzingspercentage door banken van financieringsaanvragen in Nederland het hoogste is van de EU (25% in 2015 versus 39% in 2014)⁵. Kan er meer inzicht worden gegeven in het aandeel dat andere instellingen dan de banken innemen als het om het verstrekken van vreemd vermogen gaat? Hierbij moet worden gedacht aan regionale kredietverstrekkers, pensioenfondsen, private equity, *family offices*, maar ook een EnterNext.

Het private initiatief Achtergestelde Leningsfonds (ALF) is een uitstekend initiatief waarbij er aan geldnemers risicodragend vermogen ter beschikking wordt gesteld in de vorm van achtergestelde leningen. Hetzelfde geldt voor Qredits. De achtergestelde leningen kunnen de aanjager zijn voor andere geldgevers (zie vorige vraag) om kredieten ter beschikking te stellen. Kan er meer informatie worden gegeven hoe op een gestructureerde wijze hier bekendheid aan zal worden gegeven? Wat is de marketing- en communicatiestrategie?

Hoewel initiatieven als de nationale financieringswijzer kunnen helpen in de zoektocht van de ondernemer naar alternatieve financieringsbronnen, zal de gemiddelde ondernemer toch snel het gevoel hebben van «zie ik de bomen nog door het bos?». Is het mogelijk om op een heel inzichtelijk wijze (digitaal en niet-digitaal) vanuit het Ministerie van EZ of de Kamers van Koophandel al deze relevante informatie toegankelijk te maken voor de doelgroepen? Zo zou er een specifieke app ontwikkeld kunnen worden.

Werkkapitaal financiering is een belangrijk instrument. Voor de ondernemer is immers «*cash is king*». In die zin is het respecteren van de betaaltermijnen heel belangrijk. In andere landen zijn debiteuren verplicht om eerder te betalen dan in Nederland. Is het de moeite waard om het wettelijk kader ter zake te herzien?

De ketenfinanciering is een interessante ontwikkeling. Banken kunnen daar ook de belangrijke rol van intermediair in vervullen. Zijn daar «best practices» van bekend, en hoe kunnen die worden gedeeld?

³ Kamerstukken I 2015/16, 32 637, E.

⁴ Kamerstukken I 2015/16, 32 637, E, p. 1.

⁵ Kamerstukken I 2015/16, 32 637, E, p. 2.

De nadruk in de rapportage ligt erg op het verstrekken van vreemd vermogen, hetgeen ook wenselijk en noodzakelijk is om de groei te kunnen financieren. Daarnaast is het verstrekken van eigen vermogen bijzonder belangrijk. Welke ideeën heeft u om het aantrekken en behouden van eigen vermogen door Mkb-bedrijven te stimuleren?

Zou u bij de definitieve rapportage ook specifiek kunnen aangeven in welke mate de startende, innovatieve, bedrijven geholpen zijn met de nieuwe financieringsalternatieven?

De leden van de vaste commissie voor Economische Zaken zien uw reactie met belangstelling tegemoet en ontvangen deze graag uiterlijk 1 april 2016.

De vice-voorzitter van de vaste commissie voor Economische Zaken,
C.J. Kok

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 25 maart 2016

In uw brief van 8 maart 2016 legt u een aantal vragen voor van CDA-fractieleden van de vaste commissie voor Economische Zaken van uw Kamer inzake mkb-financiering en het Aanvullend Actieplan mkb-financiering.

Naar aanleiding daarvan bericht ik u als volgt:

1

Kan er meer inzicht worden gegeven in het aandeel dat andere instellingen dan de banken innemen als het om het verstrekken van vreemd vermogen gaat?

Antwoord

Zoals in de brief aan uw Kamer van 12 februari jl. aangegeven (DGBI-O/16016225, figuur 3), is het percentage mkb-bedrijven dat financiering verkrijgt van andere financiers dan banken sinds de eerste financieringsmonitor uit 2009 geleidelijk toegenomen. De plaats van de banken is daarbij in hoofdzaak overgenomen door familie, vrienden en leveranciers. Nieuwe aanbieders van mkb-financiering spelen nog slechts een beperkte rol. Dat komt overeen met de cijfers uit de SME Access to Finance Survey (SAFE) van de ECB en de Europese Commissie. Nederland wijkt daar niet significant af van het EU-gemiddelde wat betreft het percentage bedrijven dat gebruik maakt van andere financiers dan banken. Door afwijkende definities zijn deze cijfers niet goed vergelijkbaar met die van de financieringsmonitor.

De cijfers in financieringsmonitor en SAFE geven geen beeld van het marktaandeel in bedragen van de verschillende typen financiers.

2

Kan er meer informatie worden gegeven hoe op een gestructureerde wijze bekendheid gegeven zal worden aan het Achtergestelde Leningenfonds van NLII?

Antwoord

De bij het Achtergestelde Leningenfonds betrokken partijen (met name de fondsbeheerder en banken) werken momenteel hun communicatiestrategie uit en zullen daar naar verwachting binnen twee maanden mee naar buiten treden.

3

Is het mogelijk om op een heel inzichtelijk wijze (digitaal en niet-digitaal) vanuit het Ministerie van EZ of de Kamers van Koophandel alle relevante informatie over alternatieve financieringsvormen toegankelijk te maken voor de doelgroepen?

Antwoord

De Nationale Financieringswijzer (NFW) is gelanceerd op de mkb-top op 21 september 2015. De wijzer is te vinden op www.nationalefinancieringswijzer.nl en er bestaat al de mogelijkheid voor ondernemers om daarbij gebruik te maken van een applicatie. De wijzer geeft voor zijn doelgroepen informatie over de meest gangbare financieringsvormen, en inzicht in de belangrijkste kenmerken. Met handige checklists en een financieringswijzer kan een ondernemer zijn financieringsbehoefte onderzoeken. Financieringsvormen die onder meer te vinden zijn, gaan van factoring tot een kredietunie en van crowdfunding

tot overheidsgaranties. De NFW is een initiatief van het Ministerie van Economische Zaken, de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, Kamer van Koophandel (KvK), NVB, MKB Nederland en VNO-NCW. Samen met de aangesloten brancheorganisaties helpen we ondernemers wegwijs te maken in bedrijfsfinanciering. Daarnaast worden online en offline activiteiten georganiseerd om bekendheid te geven aan de NFW. Dat is de reden dat de NFW op de Week van de Financiering, georganiseerd door de KvK, in februari goed zichtbaar was. Dat zal ook het geval zijn op de Week van de Ondernemer in april. De ondernemer wordt geholpen met de vragen en doorverwezen naar de financieringsvorm die het meest past.

Verder wordt zoveel mogelijk aangesloten bij bestaande evenementen. Naar aanleiding van de permanente monitoring van de NFW wordt deze verder verbeterd en geoptimaliseerd.

4

Is het de moeite waard om het wettelijk kader inzake betaaltermijnen te herzien?

Antwoord

Op dit punt is een voorstel ingediend door de leden van de Tweede Kamer Mulder en Omtzigt in samenspraak met Ondernemend Nederland (ONL). Dit is besproken in een nota-overleg met de vaste commissie voor Economische Zaken op 1 februari jl. Daarbij is een motie ingediend en aangenomen die het kabinet vraagt om een wettelijk kader inzake betaaltermijnen, waarbij een automatische boeterente gaat lopen als niet binnen 60 dagen wordt betaald. Het kabinet heeft de Tweede Kamer op 19 februari jl. per brief (TK 2015–2016, 34 172 nr. 9) laten weten deze motie niet te zullen uitvoeren omdat aan het voorstel naar de mening van het kabinet weinig voordelen en grote risico's verbonden zijn. Het kabinet zet in op bewustwording en zelfregulering, onder andere door middel van de inzet van het voorlichtingsplatform Betaalme.nu.

5

Zijn er «best practices» over ketenfinanciering bekend en hoe kunnen die worden gedeeld?

Antwoord

Er is inmiddels een aantal best practices bekend, het uitdragen daarvan is van groot belang voor het verder uitrollen van ketenfinanciering. Via de door mijn ministerie ondersteunde website www.betaalme.nu wordt de actuele informatie over best practices ontsloten. Deze best practices behelzen voorbeelden van ketenfinanciering van individuele bedrijven, die nu reeds actief zijn op het gebied van ketenfinanciering.

6

Welke ideeën heeft u om het aantrekken en behouden van eigen vermogen door mkb-bedrijven te stimuleren?

Antwoord

Het bevorderen van de beschikbaarheid van risicodragend vermogen (eigen vermogen en andere vormen van buffervermogen, bijvoorbeeld in de vorm van achtergestelde of risicodragende leningen) voor het mkb maakt structureel onderdeel uit van het beleid op het gebied van bedrijfsfinanciering. Belangrijke instrumenten op dit gebied zijn:

- De Seed-faciliteit, waarmee de overheid de helft van de funding verstrekt voor fondsen gericht op technostarters en creatieve bedrijven;
- Het innovatiekrediet, waarmee direct leningen aan bedrijven kunnen worden verstrekt ten behoeve van innovatieve ontwikkelingen;

- Het participatiebedrijf van de regionale ontwikkelingsmaatschappijen, met name gericht op het verstrekken van risicokapitaal aan jonge innovatieve bedrijven;
- De Groeifaciliteit waarmee garanties op aandelen en achtergestelde leningen ten behoeve van groeibedrijven en bedrijfsoverdrachten kunnen worden verstrekt;
- Het Dutch Venture Initiative, gericht op het versterken van de funding van venture capital fondsen en co-investeringen met Business Angels;
- Vroege Fase Financiering, waarmee direct leningen kunnen worden verstrekt ten behoeve van de *proof of concept*.

In aanvulling daarop zijn op dit punt in het Aanvullend Actieplan mkb-financiering de volgende maatregelen aangekondigd en grotendeels uitgevoerd:

- Een garantie om de funding voor achtergestelde leningen fondsen mogelijk te maken, waarvan het eerder genoemde Achtergestelde Leningenfonds de eerste gebruiker wordt;
- Uitbreiding Dutch Venture Initiative, waarvoor een bedrag van € 100 miljoen is uitgetrokken;
- Structureel maken van Vroege Fase-Financiering.

Het merendeel van de overheidsinstrumenten op het gebied van bedrijfsfinanciering, zowel in aantal als in kasbeslag, is daarmee gericht op de stimulering van de beschikbaarheid van buffervermogen in de vorm van eigen vermogen en leningen met het karakter van risicokapitaal. Ik volg verder de ontwikkelingen op dit gebied op de voet om te bezien of het instrumentarium passend is in het licht van de snelle ontwikkelingen op de financieringsmarkt.

7

Kan bij de definitieve rapportage over het Aanvullend Actieplan mkb-financiering specifiek aangeven worden in welke mate de startende, innovatieve, bedrijven geholpen zijn met de nieuwe financieringsalternatieven?

Antwoord

Voor zover daarover data beschikbaar zijn, zal ik in de definitieve rapportage aangeven in hoeverre startende en innovatieve bedrijven geholpen zijn met de nieuwe financieringsalternatieven.

De Minister van Economische Zaken,
H.G.J. Kamp